

Daginstitutionernes Lands-Organisation, DLO

Børns Hverdag

Til daginstitutioner, bestyrelser og forældre

Nr. 1 · februar · 2019

Nyt design
- samme blad

**DLO er klar til
valget - er du?**

Fejlfinder eller
fejlmodighed?

Det sker lige om lidt i DLO

(med forbehold for ændringer)

Den styrkede læreplan

Målgruppe: Ledere og personale
Underviser: DLO-konsulent
 Sanni Maria P. Korsgaard, medlem af ministeriets mastergruppe for den styrkede læreplan
Esbjerg 21. februar 2019 kl. 17-20
København 28. februar 2019 kl. 17-20
Ringsted 28. marts, februar 2019 kl. 17-20

Danmarks evalueringsinstituttets saloner om kvalitet i dagtilbud

Målgruppe: Ledere, personale og bestyrelsesmedlemmer
Undervisere: Seniorkonsulent Hanna Bjørnø Sommersel og chefkonsulent Britta Carl, EVA
København den 4. marts 2019 kl. 09.30-13
Glyngøre den 19. marts 2019 kl. 13-16.30

Det gode forældresamarbejde

Målgruppe: Ledere, souschefer og pædagogisk personale
Underviser: Rasmus Bendtzen, konsulent og tidligere leder
København den 21. marts kl. 17-20

Indkøb af nye printere og kopimaskiner - NB: GRATIS!

Målgruppe: Ledere og souschefer
Underviser: Jackie Vest Olsen, uafhængig indkøbsrådgiver og ejer af Visivo
København den 28. februar 2019 kl. 15-16.30

Den professionelle bestyrelse

Målgruppe: Ledere og souschefer, pædagogisk personale
Underviser: Rasmus Bendtzen, konsulent og tidligere pædagogisk leder
Århus den 12. marts kl. 17-20

Se nærmere beskrivelser på midtersiderne af dette *Børns Hverdag*.

Af Peter Grevsen, landsformand

Møder politikerne børnene med et skuldertræk?

Vi er godt i gang med et nyt år med masser af arbejde foran os for at gøre vilkårene bedre for daginstitutionerne. Bag os ligger 2018, et år hvor politikere fortsat ikke viste særlig stor respekt for de børn, der har deres hverdag i en daginstitution. Rigtigt mange kommuner har oplevet nedskæringer på dagtilbudsområdet. Via BUPLs kampagne om normeringer er det blevet tydeligt, at en pædagog ofte står alene med mange børn. Alligevel har byrådet i mange kommuner sidste efterår igen godkendt budgetter, som betyder, at en pædagog i praksis står alene med vuggestuebørn eller børnehalebørn. Sat på spidsen er det, som om kommunalpolitikere betragter et barn født som 6-årig og klar til skolegangen. Jeg kalder det manglende respekt for barnets behov fra 0 til 5 år.

”Jeg kalder det manglende respekt for barnets behov fra 0-5 år.

Som tidligere kommunalpolitikere tror jeg ikke, der er tale om ligegyldighed, men et modsvar vil være begrundet i økonomien. Og jeg ved, at budgetterne i kommuner indeholder vanvittige udgifter til konsulenter, der har overbevist kommunalpolitikere om deres uundværlighed i form af kontrol og indblanding i daginstitutioner. Det er, som om politikerne ikke har tiltro til dygtige ledere, pædagoger og lokalbestyrelser.

Mine nytårsønsker til lokalpolitikere er:

1. Mere tid til børn og flere voksne hænder.
2. Mere tillid til fagfolk.
3. Mere dialog fra kommunen og mindre diktering.
4. Dokumentation og kontrol skal reduceres til et minimum.
5. Lad demokratiet og børnene blomstre og få mere råderum.
6. Lokaldemokratiet, det vil sige ledelse og bestyrelse, skal mødes med respekt.

Tak for jeres indsats, bestyrelser, ledere og personale! ■

22

Mobning handler ikke om onde mennesker, men om onde mønstre

Hvordan forebygger man mobning på arbejdspladsen? Hvordan opdager man mobningen, når den sker? Og hvordan kan man begrænse skaden?

Mod fejlmodighed fremfor perfektion

De voksne er rollemodeller, selv om børnene fra fødslen godt tør at fejle.

02 Det sker lige om lidt i DLO

Kurser for bestyrelser, ledere, souschefer og personale.

02 Møder politikerne børnene med et skuldertræk

DLOs landsformand, Peter Grevsen, har seks ønsker til lokalpolitikkerne.

07 Valgkampen skal bruges til at sætte fokus på daginstitutionerne

DLO har blikket rettet mod den nationale valgkamp, og sekretariatschef Tanja Krabbe stiller skarpt på at få folketingskandidaterne i tale.

12 Læreplanstræet - en konkret og visuel tilgang til arbejdet med Den styrkede læreplan

Læreplanstræet er en visuel pædagogisk metode til at få overblik på. Vi anmelder en ny bog om læreplanstræet.

14 DLO anbefaler podcasts

BUPLs podcast fra konferencen "Børns leg" er et godt sted at begynde. Faglig viden direkte ind i øret.

15 Inspirationskatalog

Læs om alle DLOs tilbud om kurser og konferencer i 2019. Midtersiderne er lige til at hive ud og hænge op på personalestuen.

20 Konsulentnyt.

Har du de bestyrelsesmedlemmer, du har brug for? Mulighedserklæringen - hvorfor, hvornår og hvordan? Hvad betyder de nye regler om 30% børn fra udsatte boligområder for os? Rådgivning om printer- og kopimaskinekøb

30 Fra maskinrummet

DLO har fået ny konsulent, og det blad, du sidder med, har fået nyt design.

08

Bevar roen!

Vi har talt med en børneyogalærer om, hvad yoga kan gøre for børn - og for voksne - i daginstitutionerne.

Digitalt forløb - når forældre skal skilles

Der er sket en reform af proceduren ved skilsmisse. Forældre kan få hjælp med et digitalt forløb.

26

Fra fejlfinder og enkeltpræstationer til dannelse og fællesskab.

Nye vinde blæser og kan betyde en ændring i kulturen for børn og unge.

Mod fejmodighed fremfor perfektion

Ved at udskifte et *fixed mindset* med et *growth mindset* får man institutioner, hvor man tør at lave fejl. Små børn er ikke bange for at fejle, de falder og rejser sig op utallige gange. Kunsten er at bevare et syn på at øve sig, hvor der er plads til at prøve igen og igen.

Af Heidi Ingemann Jensen

Om det er i garderoben med flyverdragten eller at klippe efter strengen, så siger mange børn: "Det kan jeg ikke". Som daglig leder er jeg igennem arbejdet med det 21. århundredes kompetencer, trial and error, blevet optaget af, hvad årsagen til dette er.

Jeg arbejder i et større børnehus i et område med mange veluddannede forældre. Mange af disse forældre er optaget af, at deres børn og familie skal fremstå perfekte. På trods af at vi i mange år har arbejdet med anerkendelse, er det interessant, at vi ser små børn uden tøven prøve at rejse sig op, falde og rejse sig op igen. De små børn øver sig og viser på ingen måde, at de tænker over at fejle. Når børnene så bliver æl-

FOTOS: COLOURBOX

dre, ca. 3-4 år, begynder mange at være bange for at prøve. Jeg er gået på opdagelse i vores pædagogik og har arbejdet med pædagogerne i forhold til, hvordan de i højere grad kan skabe pædagogik med plads til fejlmodighed.

Makermentalitet

Makermentalitet handler om at lære ved at gøre, ved at fejle, ved at erfare og ved at gøre igen. Men også at tænke tingene igennem, at opstille hypoteser og afprøve dem. At elske processen, revidere og redefinere – er der mon nogensinde et slutprodukt? At finde eller skabe et supportmiljø, hvor der er tryk, kompetencer og ressourcer til at arbejde på denne måde. At være åben,

”Børn, som har oplevet deltagende vuggestuepædagoger, som sidder på gulvet og opbygger legeuniverser, har langt større chancer for at føle sig værdifulde senere hen til at byde ind med ideer og turde finde på, selv om noget kan gå galt.

dele, stjæle, hacke, mashe og remixe uden forbehold. Som pædagog og institution skal vi gå på opdagelse i, om vi har et *fixed mindset* eller et *growth mindset*. Som Carol Dweck skriver: ”Børn med et *fixed mindset* oplever deres intelligens som uforanderlig. Disse børn har tendens til at give op, når de stilles overfor en udfordrende opgave, fordi de sidestiller fejl og fiasko med lav intelligens.”

Endvidere skriver hun: ”Børn med et *growth mindset* oplever derimod intelligens som formbart. Disse børn oplever modgang og nederlag som muligheder for selvstændig forbedring og intellektuel udvikling. Pædagoger kan styrke og udvikle et *growth mindset* hos børnene ved at belønne specifikke succeser, indsatser og børnenes grundighed i en stillet opgave. Ros fx ved at sige: ’Du havde nogle gode ideer, som du afprøvede,’ eller ’Se, hvordan du prøvede at lukke lynlåsen, og nu lykkes det,’ dette er langt mere produktivt, end f.eks. at sige: ’Du er meget dygtig!’. Ved at rose på den måde hjælper man børnene til at få et *growth mindset*, og samtidig understreger man den specifikke færdighed, man vil have dem til at lære.”

Når jeg går ud i praksis med den store lup, om det er blandt nyuddannede pædagoger eller nogen med høj erfaring, så ser jeg en masse reproduktion fremfor innovation og kreativitet. Vi er stadig optagede af et slutprodukt. Vi fastholder en individualiserende praksis, når børnene laver juleklip, perleplader etc. Når vi bearbejder indtryk igennem æstetisk udtryk, er det ofte det enkelte barns udtryk, der er i fokus, fremfor at skabe en fælles tænkning, et fælles produkt.

Vi skal gå fra at tænke ”Nu er vi kreative” til et mindset som makermentaliteten, hvor det ikke er fragmenterede aktiviteter, pædagoger sætter i gang, men en forholden sig i praksis til barnet, hvilke aktiviteter og hvordan vi planlægger dem. Pæda-

goger er fantastiske til hurtigt at finde løsninger, og der er ikke langt fra tanke til handling, og det har vi nogle gange brug for.

Men for at udvikle en makermentalitet er der også brug for pædagoger, som sammen med børnene tænker langsomt, om-tænker, afprøver, laver skitser, laver prototyper. I arbejdet med makermentaliteten er der fokus på processerne og det legende og eksperimenterende. Når vi er eksperimenterende, er vi heller ikke bange for at fejle. For vi fejrer, at vi var fejlmodige fremfor det perfekte.

Legen som et univers, hvor fejlmodigheden øves

Som Lars Geer Hammershøj siger: ”Pædagogerne skal tage børnene med på dannelsesrejser og åbne legeverdener og naturens og kulturens verden for børnene.” Videre skriver han følgende: ”Legen er vigtig, fordi man ikke bare bliver kreativ, man danner sig også. Man danner sin personlighed og sig selv. Og noget af det, som mange unge har store problemer med i dag, er netop den her overskridelse, at de ikke kan se ud over sig selv. Hvis de træner det i legen, mens de er små, vil de også kunne det, når de bliver større.”

Mange børn har af forskellige årsager udfordringer i at deltage i legen. Derfor har vi en forpligtelse som fagpersoner til at dygtiggøre os i at facilitere læringsmiljøer, hvor børnene har mulighed for at træne deres legekompetencer. Hvis vi blot giver fagligt slip og romantiserer legen og dens betydning, er faren, at de stærke legebørn bliver stærkere, og de svagere mister lyst til at deltage, måske fordi de oplever, at deres initiativer og ideer ikke har betydning. Vi skal som pædagoger stå på siden og guide børnene ind i legen, men også i helt almene legekompetencer som at give og tage. Børn, som har oplevet deltagende vuggestuepædagoger, som sidder

” Vi ser små børn uden tøven prøve at rejse sig op, falde og rejse sig op igen. De små børn øver sig og viser på ingen måde, at de tænker over at fejle. Når børnene så bliver ældre, ca. 3-4 år, begynder mange at være bange for at prøve.

på gulvet og opbygger legeuniverser, har langt større chancer for at føle sig værdifulde senere hen til at byde ind med ideer og turde finde på, selv om noget kan gå galt.

De voksne som rollemodeller

At være forberedt på alt, før vi går i gang, er noget, som ligger grundlæggende i vores pædagogiske fag. Om det er, når vi skal male sammen med børnene, eller når vi laver bevægelsesforløb, så skal alt gå godt fra starten af, og der må helst ikke være kaos, eller at børnene skal vente på os. Børnene får en oplevelse af, at når de voksne er perfekte, så er der ikke plads til at begå fejl. Men hvis vi voksne sætter ord på, når noget går galt, og tingene ikke lige skete, som vi regnede med, som når 3D-printeren laver en klump fremfor en LEGO-klods, eller når robotten, vi ville lege med, ikke gør som vi tænkte, den skal gøre, så er det afgørende, at vi som voksne går forrest ved at vise børnene nye handlemuligheder. Et eksempel fra praksis: Pædagogen Sofie og femårige Louise er i gang med at bygge en batteridrevet bil i LEGO Education. Sofie guider Louise ved at stille hypotetiske spørgsmål: "Nå men, hvad tror du, der sker, hvis du sætter den på der?" Louise har siddet længe men er fuldstændig optaget af processen. Hun kender ikke slutproduktet, men hun ved, at den voksne giver hende psykisk støtte til at afprøve, også hvis det kan gå galt.

Ledelse

Som leder har jeg særligt fokus på at give plads til at fejle. Medarbejderne tror på, at jeg har tillid til, at de er dem, som finder frem til de bedste løsninger til fx at få dagen til at hænge sammen. Jeg begejstres af medarbejdere, som er fejlmodige og sammen med børnene er undersøgende og eksperimenterende. Ofte er medarbejderne

ikke bevidste om egen praksis, og her prøver jeg at sætte ord på for dem, så de i højere grad gør sig didaktiske overvejelser, når de er i gang med lade børnene øve sig i fejlmodighed. Jeg fejrer pædagoger, som eksperimenterer sammen med børnene, og der er plads til, at mine ideer ikke er endelige, før medarbejderne har bidraget med deres ideer også. Men jeg er også blevet mere tydelig, når jeg ser en praksis, hvor medarbejderne går i en anden retning, som når jeg ser et vuggestuebarn fastlåst på en Tripp Trapp-stol for at male på noget, den voksne har defineret, fremfor eksempelvis at klistre et stort stykke papir på gulvet, hvor børnene kan gå til og fra. Når jeg selv begår fejl, gør jeg mig også umage for at fortælle om dem, så personalet ikke oplever mig som en guru, der har sat sig selv op på en piedestal. Min tese er, at når der er plads til at fejle, bliver pædagogerne modige, og derved skabes der rammer og læringsbetingelser, så børnene også tør være fejlmodige. ■

Fakta:

Heidi Ingemann Jensen, daglig leder, supervisor og proceskonsulent.

Narrativ supervisor fra DispuK, master in Public Governance fra Copenhagen Business School, og diplomstuderende i ledelse.

www.linkedin.com/in/heidi-ingemann-jensen-a0680061

Af sekretariatschef Tanja Krabbe

” Vi vil arbejde på græsrodsplan og i pressen for, at flest mulige folketingskandidater bliver spurgt til, hvad de vil gøre ved centrale spørgsmål af betydning for bedre trivsel i daginstitutionerne.

Valgkampen skal bruges til at sætte fokus på daginstitutionerne

Daginstitutionerne prioriteres ikke nok – hverken i kommunerne eller på Christiansborg. Det vil DLO gøre noget ved.

Daginstitutioner er ikke højt prioriteret blandt kommunalpolitikere. Det er ikke en overraskelse, når vi ser på de bevillinger og de rammer, daginstitutionerne arbejder under i dag. Det blev også bekræftet af en analyse lavet af Tænk tanken DEA, som jeg tidligere har omtalt i denne klumme.

Men kommunalpolitikere er sværere at påvirke samlet, hvis ikke det sker gennem trends, der smitter af fra den nationale valgkamp.

Øget opmærksomhed, men ikke nok handling

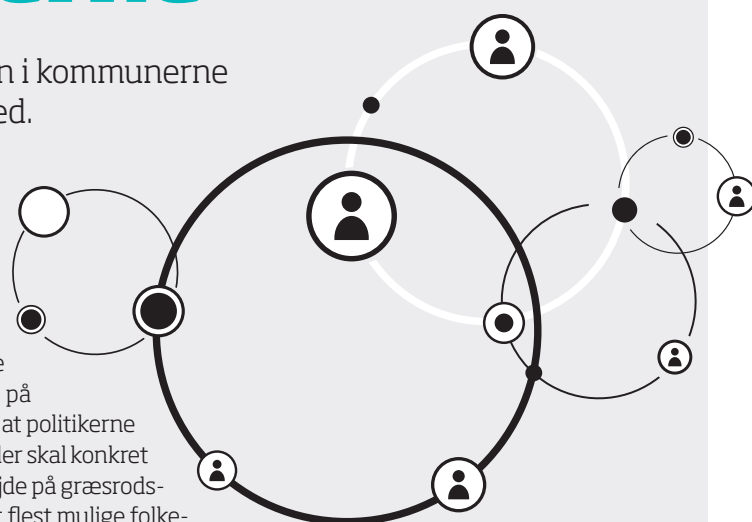
Daginstitutionerne har da også været mere i rampelyset på Christiansborg de sidste par år, i hvert fald nok til at man har lavet de nye grundelementer i den styrkede læreplan, hvor man endelig har givet leg en ordentlig værdi. Der er også givet øgede bevillinger til institutioner med særligt udsatte og lavet en pulje til efteruddannelse. Men vi kunne ønske os meget mere. Som Peter Grevsen skriver i lederen på side 2, er der nok at arbejde med, hvis politikerne virkelig vil prioritere børnene. Det har vi tænkt os at gøre noget ved og holde politikerne fast på de flotte ord om at ville børnene det godt.

DLO vil få daginstitutionerne frem i valgkampen

I den kommende valgkamp vil DLO arbejde for, at der kommer mere fokus på børnene og på daginstitutionerne, og at politikerne bliver holdt fast på, at der skal konkret handling til. Vi vil arbejde på græsrodsplan og i pressen for, at flest mulige folketingskandidater bliver spurgt til, hvad de vil gøre ved centrale spørgsmål af betydning for bedre trivsel i daginstitutionerne. Især bedre bevillinger og mere selvbestemmelse for den enkelte daginstitution skal bringes i fokus. Herudover vil vi lave en række fakta-ark, så journalister og politikere forstår og bedre kan forholde sig til daginstitutionsområdet.

Vi vil gerne høre dine holdninger

Til det arbejde vil vi gerne høre dine holdninger og tanker om, hvad der skal til for at gøre daginstitutionslivet bedre. Har du konkrete forslag eller idéer til, hvad der især skal på dagsordenen på de politiske valgmøder, så skriv til os. Gerne snart, for vi er i gang med at ruste os til kampen. ■

Bevar roen!

I Østen har yoga været anvendt i 5000 år, hvor fokus har været på forening af krop og sind, mens vi i Vesten primært har fokuseret på de forskellige fysiske stillinger. Det vil Birgitte Skovgaard gerne være med til at lave om på. Hun er bl.a. uddannet fysioterapeut, børnefysioterapeut, børneyogalærer og er snart færdig med en 3-årig uddannelse som yogaterapeut ved sin mentor i Indien. Hun underviser i yoga, også i børnehaver. *Børns Hverdag* har mødt Birgitte Skovgaard til en samtale om hendes arbejde.

Af Bjarne W. Andresen
 "Det er min mission, at børnene bliver ved at kunne mærke sig selv," fortæller Birgitte Skovgaard. "Krop og sind hænger sammen. De kan ikke skilles ad. Foreningen af det naturvidenskabelige og det humanistiske arbejder jeg meget med i mit arbejde som fysio- og yogaterapeut, som har et mere psykologisk udgangspunkt." Vesten kan nu begynde at dokumentere, hvad Østen har vidst i 5000 år, og det er et væsentligt argument for Birgitte. Hun fortæller, at forskning bl.a. har vist, at telomerer (som sidder på enden af vores DNA og har med kroppens regeneration at gøre) vokser med op til 48 procent ved en specifik meditation.

Børn skal føle sig set

Det er let for Birgitte Skovgaard at se, at børnene er glade for de aktiviteter, hun tilbyder. De vil have mere, og de vil give hende krammere, når hun går. På en måde er det nemmere, når man kommer udefra. Hos

hende har børnene ikke en foruddefineret rolle som "hende, der ... eller ham, der". Børnene og Birgitte møder hinanden med åbenhed og nysgerrighed. Birgitte er ikke interesseret i at høre, hvordan pædagogerne ser og "kender" børnene fra hverdagen - hos hende får de lov til at "skrive en ny historie om sig selv", som hun siger.

Til gengæld giver hun børnene dét, de ikke kan få nok af: "De skal have nærvær - nærvær er kærlighed", fortæller Birgitte Skovgaard. "Børn skal føle sig set og okay, som dem de er."

Børn behøver ikke at lære yoga

"En fjerdedel af de børn, som starter i skole i dag, har motoriske vanskeligheder, det ved vi som børnefysioterapeuter. I mange tilfælde skyldes det simpelthen for lidt øvelse, altså for meget stillesiddende. Rent mekanisk ser vi også, at mange af børnene i børnehaverne allerede har for stramme hasemuskler. Dette kommer af at sidde stil-

” På en måde er det nemmere, når man kommer udefra. Hos hende har børnene ikke en foruddefineret rolle som ”hende, der ... eller ham, der ...”. Børnene og Birgitte møder hinanden med åbenhed og nysgerrighed.

le på en stol, hvor benene er bøjede både i hofter og knæ. Det hæmmer deres bevægelsesmuligheder og er senere medvirkende til lænderygproblemer, som i dag er en folkesygdom.” Det er godt at sidde på gulvet i stedet, og Birgitte kan se, at det gør en stor positiv forskel i de børnehaver, som er opmærksomme på dette.

Ifølge Birgitte Skovgaard er børn allerede hele, når de bliver født. Forstået på den måde, at deres krop og sind er forbundet, og de er gode til at mærke sig selv og deres behov. ”De fleste er også gode til at mærke, hvornår de har brug for at trække sig og bare være – i fred og ro. På en måde kan man sige, at børn ikke behøver at lære yoga/mindfulness; de skal undgå at aflære det. Vi kan undervise dem i at blive bevidste om det og give dem værktøjer, som de kan bruge for at forblive ”hele” mennesker og selv finde balance fysisk og mentalt til glæde for dem selv (og deres omgivelser) og deres udvikling gennem hele livet.”

... men det gør pædagogerne måske

Det ser lidt anderledes ud for de fleste voksne. Pædagogerne, Birgitte underviser, lærer at finde tilbage til den indre ro, ”så du ikke er som en fjer, der blæser rundt med vinden. Det kan ungerne mærke. De mærker, din ro, og de mærker det rum, du skaber. Et kærligt og trygt rum for alle”.

”Vi bliver fed-

tet ind i hverdag og hamsterhjul, derfor eksploderer interessen for yoga også nu. Vi bliver syge af det samfund, vi har skabt nu,” fortæller Birgitte og peger på stress som en af de alvorligste følger af et uroligt liv.

Stillingerne kom til senere

Modsat, hvad mange forestiller sig, er det ikke de fysiske stillinger, som er det væsentligste i yoga. Birgitte Skovgaard fortæller: ”Yoga er flere tusinde år gammelt. Stillingerne kom først til for få hundrede år siden for at hjælpe kroppen til at blive klar til at kunne meditere. Da yoga kom til Vesten, var det mest de fysiske stillinger, der var fokus på.

I børneyoga arbejder vi med alle elementer i yoga på en legende måde og så indgår der kreative læringselementer. På den måde kan vi integrere nærmest alt undervisning i en yogalektion”, fortæller Birgitte begejstret. ”For eksempel har stillingerne dyrenavne, og når vi laver frøen, kan vi tale om, hvordan en frø siger, hvad den spiser, hvordan den hopper, hvor de lever osv. Vi laver også gruppeøvelser og partnerøvelser to og to, hvilket giver børnene en fantastisk samhørighedsfølelse, og så kan vi tale om, hvordan man er en god ven. Vi ved jo også, at når vi øver venlig og tryk berøring, så mobber vi ikke hinanden.

Yoga giver styrke og smidighed både fysisk og mentalt. Børnene får en bedre kropsbevidsthed, står stærkere i sig selv, bliver mere stabile og bliver ikke så let slået ud. Mange undersøgelser viser, at de bliver bedre til selvregulering og der opstår færre konflikter.” I tidens sprog kunne man tale om robusthed. Birgitte vil hellere kalde det ”hele mennesker”. ”Robusthed lyder, som

”Derfor anbefaler hun pædagogerne selv at have en daglig yogapraksis for at kunne være et skridt foran. For i den pædagogiske aktivitet skal børnene bare være, mens de voksne skal være på.

om vi skal være hårde. Hårdt er ikke stærkt. Smidighed og styrke, både fysisk og mentalt, er stærkt. Du skal kunne bøje som et træ i vinden, så du ikke knækker, men uden at miste dit fodfæste, så du kan rette dig op igen, når stormen er ovre”.

Hvad gør du rent praktisk?

”Et eksempel kan være, at jeg har en hel børnehavestue på én gang. Det er rimeligt mange, men jeg tilpasser niveauet, så de får en succesoplevelse. Det bedste er at dele dem op i mindre grupper på ca. 12 børn ad gangen”.

Den voksne sætter rammerne og sørger for, at der er en tryk struktur, og der skal ikke være nogen konkurrence. ”Det undgår jeg bevidst, for det får de nok af.” Derimod vil hun gerne udfordre børnene ved at lade dem kaste sig ud i nye ting, hvor de får lov til at opleve, at det er okay, at ikke alt lykkes i første forsøg.

Nogle nøgleord for Birgitte er samarbejde, selvregulering og bare at være. Yoga til børn gør dem bedre til at være i livet, med alt hvad det indebærer af op- og nedture, men det er vigtigt for hende at pointere, at vi ikke skal undervise børnene i yoga, for at de kan overleve i det forjagede samfund, vi har skabt. Vi skal også kigge seriøst på, hvordan vi har skruet samfundet sammen i dag, hvor så mange, også helt unge mennesker, får psykiske lidelser som angst og stress.

Pædagogerne skal selv være i ro

Birgitte underviser både børn og pædagoger i, hvordan de kan give hinanden beroligende berøring, ”at samle kroppen”. For at kunne give beroligende massage, skal man selv være i ro. Du skal ned i tempo. Ellers ”smitter” du, den du berør, med din egen indre uro. Derfor anbefaler hun pædagogerne selv at have en daglig yogapraksis for at kunne være et skridt foran. For i den pædagogiske aktivitet skal børnene bare være, mens de voksne skal være på. Det kræver erfaring at kunne sænke arousal, så vi er nødt til at øve os.

Her kommer Birgitte med en lille stikpil, dog stadig med et glimt i øjet: ”Vores autonome nervesystem er delt i to: 1) Det sympatiske, som er aktiveret, når vi skal præstere, her er også kæmp- og flygt-mode, når vi føler os i fare. 2) Det parasympatiske, som er aktiveret, når vi er i ro og føler os trygge. Når dette er aktiveret, arbejder fordøjelsen, der er rolig hjerterytm, kroppens regenererende systemer arbejder, der er mulighed for læring osv. Vi bliver syge af et liv, hvor vi hele tiden er på. Vi skal ned at aktivere det parasympatiske nervesystem.

Hvis man dyrker yoga for at få en flot krop, så er det ikke yoga, så er det fitness.”

Som alt andet nyt er der en periode med tilvænning, og yoga rummer så mange aspekter. Birgitte anbefaler, at man prøver det minimum tre gange, inden man kan afgøre, om det er noget, man vil fortsætte med.

Man kan tage en kort uddannelse og kalde sig yogainstruktør, det er ikke en beskyttet titel, men en eksamineret børneyogalærer har en grundig uddannelse. Hvis man selv vil lære børneyoga for at kunne bruge det i sin pædagogiske praksis (eller som forælder), må man finde en børneyogalærer. ”Lille Yogahus” har en liste over eksaminerede børneyogalærere, ellers prøv at søge på nettet efter børne- og/eller familiegoga. Birgitte Skovgaard vil opfordre ledere til at få børneyogalærere ud at lave workshops. Søg på nettet, hvor der også er facebook-grupper specielt omkring børneyoga og mindfulness.

Vigtigt om børneyoga

Det findes i dag et utal af nye ”yogatyper”. Man skal se sig godt for. Pas på med bare at lave noget med børnene, som du har prøvet til en voksenyogatime et eller andet sted.

Hold øje med børneyoga-workshops, hvor du kan få øvelser og teknikker, som du kan tage direkte med hjem og bruge i din hverdag med det samme.

De væsentligste råd giver Birgitte Skovgaard til *Børns Hverdags* læsere her:

1. Det må ikke gøre ondt.
2. Undgå kraftige bagoverbøjninger.
3. Vær obs på overstrakte albuer og knæ.

Hav positivt fokus på:

- Kærligt, nærværende og ikke-dømmende rum (mindfulness).
- Åndedrætsøvelser, som også indlæres legende.
- Sanser, fokus og koncentration.
- Sang, rim og remser (din egen stemme er den smukkeste lyd i hele verden for din krop. Vid, at for din krop er den smukkeste lyd i hele verden din egen stemme).
- Kreative læringselementer.
- Hvordan er man et godt menneske/en god ven (ikke stjæle, ikke lyve, ikke voldelig...)?
- Anvend mange forskellige læringsstile.
- Afspænding.

Yoga er mange ting, og de fysiske stillinger er kun en af dem. Afspænding er vigtig. "Yoga må aldrig gøre ondt," pointerer Birgitte Skovgaard flere gange. Børnene skal blive ved med at mærke sig selv og sige fra. "Respekter din krop, som den er i dag." Specielt med børn gælder det, at de skal have forholdsvis meget styrke og stabilitet, og man behøver generelt ikke (lige med undtagelse af hasemusklernerne) at have så meget opmærksomhed på smidighed. Pas på med kraftige bagoverbøjninger. De skal være stærke og stabile først.

Hvad skal din afsluttende opfordring være?

"Prøv det selv! Du er nødt til at prøve det på egen krop og sind. Der findes så mange forskellige tilbud i dag, så det kan være svært at navigere i. Har du prøvet noget én gang, som ikke var dig, så find en anden yogalærer!" ■

Fakta om Birgitte Skovgaard:

Autoriseret fysioterapeut siden januar 2000. Siden 2007 også specialiseret sig i børnefysioterapi, motorisk udvikling og sanseintegrationstræning.

Har læst pædagogisk diplom i psykologi; udviklingspsykologi, kognitions- og neuropsykologi, gruppepsykologi, projektledelse og organisationsudvikling på UCC.

Eksamineret og certificeret Børneyogalærer ved "Lille Yogahus" og fungerer nu som underviser på denne uddannelse, med fokus på anatomi, fysiologi og børn med særlige behov.

Fordybet sig i Mindfulness og meditation til børn ved "Connected Kids".

Uddannet MediYoga instruktør (medicinsk yoga).

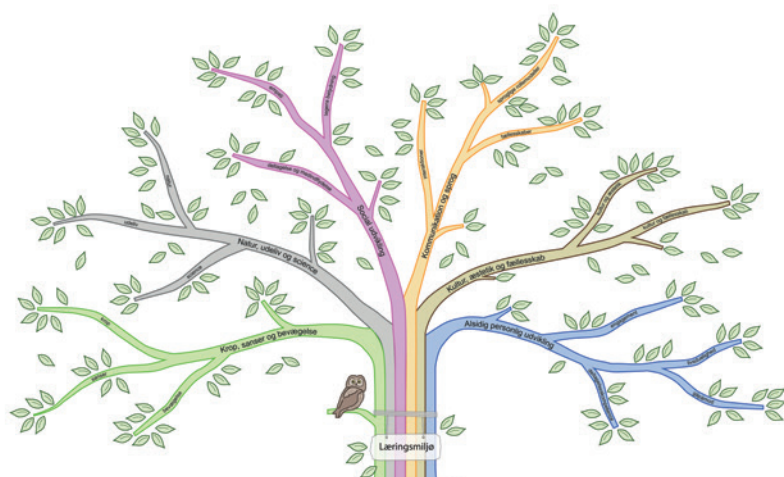
Afslutter dette forår en 3-årig yogaterapeutuddannelse ved KHYF i Indien.

Birgitte har erfaring fra alle sektorer, har arbejdet både på sygehuse, i kommuner og i privat praksis.

Birgitte har siden 2014 været selvstændig med sin egen virksomhed, som har 2 afdelinger; Skovgaard Yoga- & Fysioterapi og Børnenes Fysioterapi. Her arbejder hun både som terapeut, underviser og konsulent. Hun skræddersyr workshops og forløb og samarbejder både med offentlige og private institutioner.

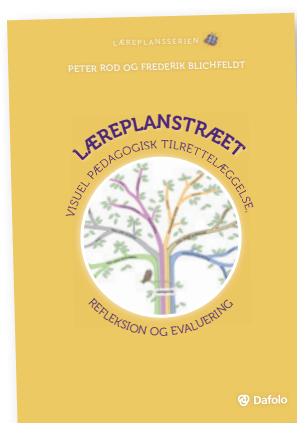
Birgittes målsætning: Holistisk terapi og undervisning - for menneskers trivsel og udvikling - hele livet.

Privat er Birgitte mor til 2 drenge, elsker friluftsliv med vandreture, kajak og klatring og så er hun musiker. Hun elsker at kunne kombinere alle sine passioner i sit arbejde; kropsligt, mentalt og musik. Se en lille film om børneyoga på Facebook: <https://www.facebook.com/skyf.dk/videos/1186453554831954/>

LÆREPLANSTRÆET

- en konkret og visuel tilgang til at arbejde med Den styrkede læreplan

Titel: Læreplanstræet Visuel pædagogisk tilrettelæggelse, Refleksion og evaluering

Forfattere: Peter Rod og Frederik Blichfeldt

Forlag: Dafolo

Omfang: 156 sider

Pris: 249,-

Af Sanni Maria P. Korsgaard, DLO

I Dafolos læreplansserie om Den styrkede pædagogiske læreplan er nu kommet "sidste skud på stammen", nemlig Peter Rod og Frederik Blichfeldts bog om Læreplanstræet.

Læreplanstræet er en visuel pædagogisk metode til tilrettelæggelse af det pædagogiske arbejde med den styrkede læreplan, udviklet af forfatterne. I bogen præsenteres tre metoder: Læreplanstræet, Refleksionsbladet og Pædagogisk portfolio, som kan understøtte dette arbejde.

Det visuelle består i, at læreplanen er illustreret som et træ. Stammen er det pædagogiske grundlag, kerneværdierne, børnesynet, altså selve læringsmiljøet. Ud fra stammen vokser seks grene, som symboliserer de seks læreplanstemaer. På de seks grene udspringer små kviste, som udfolder temaerne, som de er beskrevet i Den styrkede pædagogiske læreplan. I læreplanstemaet om "Kommunikation og sprog" er det fx, "interaktioner", "sproglige rollemodeller" og "fællesskaber". Til sidst kommer træets blade, som er refleksionsblade. Det er her, de pædagogiske aktiviteter eller tiltag "sættes på", og det er her, det pædagogiske personale senere via praksisfortællinger får mulighed for at reflektere over og evaluere aktiviteten og de pædagogiske tiltag.

Metoden går ud på, at man i første omgang vælger at navngive læringsmiljøet, altså træets stamme. Hvad er det, der i en given periode skal sætte rammen for det pædagogiske arbejde med børnenes kropslige, sociale, emotionelle og kognitive læ-

ring? Det kan fx være et cirkusprojekt, en årstid eller en måned, stranden, skoven eller et æbleprojekt. Når læringsmiljøet er valgt, er der en brainstormsproces på mu-

De to forfattere bygger deres metode på et afsæt i teori om meningsskabelse, social kapital og narrativer, hvor man kaster lys på det, der virker, og hvor målet er at åbne for flest mulige perspektiver og handlemuligheder

lige pædagogiske tiltag, hvad enten det er i børnenes lege, i rutinesituationerne eller i de voksenstyrede aktiviteter. Her tages alle træets seks grene i brug, så det sikres, at alle seks læreplanstemaer understøttes og kobles til læringsmiljøet. Det illustrerede træ fyldes med små post-it-sedler med gode ideer fra både voksne, børn og forældre.

Læreplanstræet giver god mening og taler fint sammen med hensigten i Den

” Det visuelle består i, at læreplanen er illustreret som et træ. Stammen er det pædagogiske grundlag, kerneværdierne, børnesynet, altså selve læringsmiljøet. Ud fra stammen vokser seks grene, som symboliserer de seks læreplanstemaer.

styrkede læreplan, nemlig at læreplanerne skal være et konkret og levede dokument, der hele tiden er i udvikling i takt med at den pædagogiske refleksions- og evalueringsskulptur forankres. De to forfattere bygger deres metode på et afsæt i teori om meningsskabelse, social kapital og narrativer, hvor man kaster lys på det, der virker, og hvor målet er at åbne for flest mulige perspektiver og handlemuligheder.

Netop denne tilgang, hvor der med praksisfortællinger, pædagogisk portfolio og refleksionsbladet ud fra en aktionslæringsmodel er lagt stor vægt på den faglige dialog, nysgerrigheden på hinandens praksis og refleksion, passer godt til den pædagogiske verden, hvor der jo sjældent findes ensidige svar og sandheder. Samtidig understøtter det opbygningen af en evaluerende kultur, der kan være med til at understøtte dagtilbuddenes miljøer.

Som Andreas Rasch-Christensen, forsknings- og udviklingschef på VIA, skriver i sit forord, så har dagtilbuddene gavn af materialer, der forsøger at bringe den pædagogiske praksis i spil og giver mulighed for at dele viden og erfaringer med hinanden. Det må man sige, at de to forfattere, der begge har rødder i ledelses- og organisationsudvikling indenfor det offentlige, har formået at udvikle i denne konkrete og praksisnære bog om Læreplanstræet.

Dafolos læreplansserie består af:

Peter Rod og Frederik Blichfeldt: *Læreplanstræet*
samt en bog for hver af de seks læreplanstemaer:

Sanni Maria Pedersen Korsgaard: *Sæt spor - natur, udeliv og science i børnehøjde*
Nanett Borre: *Bevæg mig - krop, sanser og bevægelse i børnehøjde*

Tine Basse Fisker og Lone Hygum: *Tag mig med - social udvikling i børnehøjde*

Alice Kjær: *Jeg er mig - alsidig, personlig udvikling i børnehøjde*

Helle Bylander og Trine Kjær Krogh: *Samtale er guld - kommunikation og sprog i børnehøjde*

Kaare W. Nielsen, Kim Jørg, Per Kallehauge, Dorte Kier og Maria Burgård: *Vi gør kultur - kultur, æstetik og fællesskab i børnehøjde*.

Find serien her: www.dafolo-online.dk.

Omtale af bogen

"Refleksionsbladet giver mulighed for at være nysgerrig på hinandens praksis og sammen udvikle praksis på en god måde fra uge til uge." - Linda Frandsen, pædagog, Valdes Børnehus.

"Med Læreplanstræet kommer vi rundt om alle læreplanstemaerne i hverdagens timer, og vi får faglige dialoger, der sætter fælles retning." - Ulla Nielsen, leder, Skovbrynets Børnehus.

"Ved at invitere det enkelte barns forældre med ind i Refleksionsbladet får vi et bredere perspektiv at reflektere ud fra og vi får skabt mening sammen og får et link direkte til hjemmelæringsmiljøet." - Vivi Fischer, leder, Børn og Miljø Skovvej.

"Med børnene 'klatter' vi i læreplanstræets grene og spørger, hvilke aktiviteter fx efteråret giver idéer til. Læreplanstræet er et berigende værktøj, der hjælper os til at følge børnenes spor." - Ulla Jørgensen, pædagog, Ribisgården. ■

Af: Sanni Maria P. Korsgaard

DLO anbefaler podcasts

FOTO: COLOURBOX

I den pædagogiske verden er vi også kommet med på podcastbølgen, og faktisk er det et format, der passer rigtig godt til vores travle liv, hvor vi hele tiden forventes at være fagligt opdaterede. Det er en praktisk måde at sætte sig ind i et emne.

”Børns leg er meget koblet til den virkelige verden. Den verden, de ser og oplever, er den, de kopierer og integrerer i legen. Så faktisk er lege måske slet ikke helt så fantasifulde og fabulerende som hidtil antaget.

Podcast gør det hurtigt at sætte sig ind i et emne, der ofte præsenteres nuanceret med viden og pointer fra nyeste forskning, og så er det både auditivt og visuelt lækkert. Visuelt på den måde, at man hurtigt danner sig billeder og forestillinger: Det er nemt at gå til og ofte hurtigere end at læse en bog. Så har du lige en halv time, sidder i din bil på vej hjem fra arbejde eller løber en tur, så hop med på podcastbølgen, hvis du ikke allerede er det, og få din faglige viden opdateret nemt og bekvemt.

Hør fx BUPLs podcasts: om ”Fremtidens leg”.

Her får du indblik, pointer og stemning fra DPUs konference i november med samme navn.

Så hvad er fremtidens leg? Det hører vi forskellige internationale og nationale forskeres syn på. Fx har den engelske psykologiprofessor Paul L. Harris fra Harvard Universitet forsket i børns leg og fantasi og mener blandt andet, at børns leg er meget koblet til den virkelige verden. Den verden, de ser og oplever, er den, de kopierer og integrerer i legen. Så faktisk er lege måske slet ikke helt så fantasifulde og fabulerende som hidtil antaget. Til gengæld er børn

mestre i at kopiere og bruger netop dette i legen for at forstå og forholde sig til den verden, de møder og er ved at lære at kende.

Men hvad betyder denne viden for os fagfolk i forhold til, hvordan vi skal forholde os til, interagere eller ikke interagere i børns leg, spørger intervieweren.

Ja, det kommer der et lidt vævet svar ud af, for som forskeren udtaler, så er det jo ikke sådan, at al forskning om leg kan omsættes direkte til en bestemt pædagogisk forskrift, men måske skal det mere ses som en del af at forstå livets evolution, som han siger.

Vi hører også den danske professor Helle Marie Skovbjergs holdning til, om det digitale er en ond teknologi, der truer legen, eller om den bare hjælper legen på vej og udbygger børnenes legemateriale på samme måde som en bold, en dukke og en bil. Alt dette og meget mere kan du blive klogere på ved at gå ind på bupl.dk/artikel/ny-podcast, hvor du også finder andre podcasts om pædagogernes kamp om viden og mange flere. ■

DLOs

inspirationskatalog 2019

På de kommende sider finder du et udvalg af DLOs arrangementer i 2019. Nogle kurser er mest relevante for dig, der leder eller arbejder i en daginstitution, og andre kan have interesse for dig, som er bestyrelsesmedlem eller forældre til et barn i daginstitution.

I 2019 handler mange kurser om den **styrkede læreplan, udvikling af pædagogisk praksis og trivsel**. Husk, at mange af DLOs kurser kan skræddersyes til netop jeres institution. Mulighederne kan du se eksempler på sidst i pjecen her. Kontakt os, så vi kan sammensætte det oplæg, der griber bedst fat om jeres udfordringer.

DLO ser et stort behov hos nye bestyrelsesmedlemmer i daginstitutioner for at få en **introduktion til bestyrelsesarbejdet**, og vi udbyder derfor også i år de populære bestyrelseskurser rundt om i landet. Kurserne handler om bestyrelsens arbejdsopgaver og rollefordelingen i forhold til den daglige ledelse. Kurset kan også bestilles specifikt til jeres institution og **skræddersyes til jeres behov**.

Hold også øje med www.dlo.dk, hvor der jævnligt annonceres nye arrangementer. Har du særlige ønsker til emner, datoer eller steder for kurser, er du altid velkommen til at kontakte DLOs sekretariat.

PÆDAGOGISK INSPIRATION

Den styrkede læreplan

Introduktion til kerneelementerne i den styrkede læreplan og gennemgang af de seks læreplanstemaer med oprids af, hvor der er nyt og hvor er det velkendte stof samt bud på det videre arbejde.

Målgruppe: Ledere og personale
Underviser: DLO konsulent Sanni Maria P. Korsgaard, medlem af ministeriets master-gruppe for den styrkede læreplan

Esbjerg 21. februar 2019 kl. 17-20
København 28. februar 2019 kl. 17-20
Ringsted 28. marts 2019 kl. 17-20

Børn og natur

Natur, udeliv og science i børnehøjde. Hvad er en sciencetilgang, matematisk opmærksomhed og fælles vedvarende tænkning? Om alt det vi allerede gør og det nye i læreplanstemaet om natur. Hvordan kommer vi i gang?

Målgruppe: Hele personalegruppen
Underviser: DLO konsulent Sanni Maria Petersen Korsgaard, forfatter til 'Sæt spor. Natur, udeliv og science i børnehøjde' i Da-filos serie om den styrkede læreplan.

København 23. maj 2019 kl. 17-20
Esbjerg 26. september kl. 17-20

EVALueringsinstituttets saloner om kvalitet i dagtilbud

DLO udbyder i samarbejde med EVALueringsinstituttet tre saloner, hvor EVALueringsinstituttet omsætter forskning om kvalitet i dagtilbud på emner, der er særligt udvalgt og sammensat til DLOs medlemmer. Målgruppen er ledere, personale og bestyrelsesmedlemmer.

Kvalitet i dagtilbud: Betydningen af interaktioner mellem børn og voksne, Leg, Rutineprægede situationer og aktiviteter, samspil og relationer i det pædagogiske arbejde og på Forældresamarbejde.

Undervisere: Områdechef Signe Bohm og Chefkonsulent Britta Carl, EVA

SÆRLIGT TILBUD

Udvikling af givende ledernetværk med fagligt input

Som noget nyt og kun for DLO's medlemmer tilbydes institutionsledere støtte til udviklingen af nye ledernetværk eller videreudviklingen af allerede etablerede ledernetværk, faciliteret af konsulenter tilknyttet DLO, som kender til vores medlemmers dagligdag, udfordringer og muligheder.

Et forløb kan fx bestå af 4 supervisioner fordelt over et år for netværk af fx 3-7 ledere.

Kontakt dlo@dlo.dk for mere information om forløbene.

Ledelse af dagtilbud - udvikling af det pædagogiske læringsmiljø: Vi sætter fokus på udvikling af det pædagogiske læringsmiljø og hvad det kalder på af ledelse. Vi tager afsæt i den nye dagtilbudslov og den styrkede pædagogiske læreplan. Og sætter fokus på lederes ansvar i forhold til at udarbejde den pædagogiske læreplan, udvikle en evalueringskultur og sikre samspillet med forældrebestyrelsen.

Undervisere: Seniorkonsulent Dorte Agerlund Sloth og Chefkonsulent Britta Carl, EVA

Børneperspektiver - med nye overraskende indsigter: Hvordan kan man arbejde systematisk med børneperspektiver. Vi præsenterer også app'en "Børnemosaikker" som EVA har udarbejdet som hjælp til det pædagogiske personale i arbejdet med børneperspektiver.

Undervisere: Seniorkonsulent Laura Deltelsen og Chefkonsulent Britta Carl, EVA

København:
Kvalitet i dagtilbud:
4. marts 2019 kl. 9.30-13
Børneperspektiver:
7. maj 2019 kl. 9.30-13
Ledelse af dagtilbud:
3. juni 2019 kl. 9.30-13

Odense:
Kvalitet i dagtilbud:
19. marts 2019 kl. 9.30-13
Børneperspektiver:
15. maj 2019 kl. 9.30-13
Ledelse af dagtilbud:
12. juni 2019 kl. 9.30-13

Esbjerg:
Kvalitet i dagtilbud:
9. april 2019 kl. 9.30-13
Børneperspektiver:
28. maj 2019 kl. 9.30-13
Ledelse af dagtilbud:
19. juni 2019 kl. 9.30-13

LEDELSE

Psykisk arbejdsmiljø

Ønsker I at forbedre den psykiske arbejdsmiljø til gavn for glattere medarbejdere, mindre sygefravær og højere trivsel for voksne og børn? Få konkrete redskaber til at højne motivationen og den sociale kapital i medarbejdergruppen.

Målgruppe: Ledere og bestyrelsesmedlemmer
Underviser: DLO konsulent Thinne Nielsen

Gedved 30. april 2019 kl. 17-20
Odense 3. oktober 2019 kl. 17-20

Boost arbejdsglæden med 'de tre zoner'

Besparelser, sygefravær og meget andet kan sætte personalegruppen og ledelsen under pres. Denne aften sætter vi fokus på arbejdsværktøjet "De 3 zoner" (Grøn zone: Tryghedszonen, Gul zone: Læringszonen og Rød zone: Farezonen), og om hvordan det kan bruges i det daglige arbejde med børnene og hinanden. Gennem det fælles "zonesprog" bliver der skabt tryk, tillid og engagement, hvilket er medvirkende til at skabe et godt arbejdsmiljø med fornyet energi.

Målgruppe: Ledere og souschefer, pædagogisk personale
Underviser: Anne Galan, relationscoach og organisationskonsulent

København 8. oktober 2019 kl. 17-20
Århus 14. november 2019 kl. 17-20

Temaaften om kommunikation i øjenhøjde

God kommunikation kan være altafgørende for at højne trivsel, mindske stres og skabe mere effektivt samarbejde for leder og personale. Hør mere om, hvordan de to modeller "Det personlige jeg" og "Det professionelle jeg" kan medvirke til at få igangsat en ny "vi-kultur" med fælles sprog og tilgang til børn og forældre.

Målgruppe: Ledere og souschefer, pædagogisk personale
Underviser: Anne Galan, relationscoach og organisationskonsulent

Esbjerg 17. september 2019 kl. 17-20

Det gode forældresamarbejde

Få værktøjer til at skabe en ramme for det gode forældresamarbejde om at styrke barnets trivsel og udvikling. Få indblik i, hvad forældre generelt efterspørger af rådgivning og gå hjem med nye idéer til, hvordan man kan få de forældre med, som ellers sjældent kommer til forældrerettede aktiviteter.

Rasmus Bendtzen trækker på sine erfaringer med som pædagogisk leder at lykkes med det svære forældresamarbejde, også med særligt udfordrede forældre.

Målgruppe: Ledere og souschefer, pædagogisk personale
Underviser: Rasmus Bendtzen, konsulent og tidligere pædagogisk leder

København 21. marts kl. 17-20

Indkøb af nye printere og kopimaskiner - NB: GRATIS!

Skal du købe ny printer eller kopimaskine i 2019? Så kom til gratis foredrag om, hvad du skal være særlig opmærksom på. Hvad

er faldgrupperne i den kontrakt du har nu, og hvad med en ny kontrakt du får tilbudt? Få også helt styr på, hvad der skal til for at overholde persondataforordningen.

Målgruppe: Ledere og souschefer
Underviser: Jackie Vest Olsen, uafhængig indkøbsrådgiver og ejer af Visivo

Sted: København 28. februar 2019
kl. 15-16.30

BESTYRELSESARBEJDET

Introduktion til bestyrelsesarbejdet

Hvad er bestyrelsens ansvar, hvordan kan bestyrelsen samarbejde internt, og hvordan skal arbejdsdelingen være til daglig ledelse? Få en kvalificeret introduktion til arbejdet i selvejende institutioner, med plads til spørgsmål. Kurset kan også være relevant for garvede bestyrelsesmedlemmer, som ønsker at blive opdateret på den seneste udvikling på området.

Målgruppe: Nyvalgte og garvede bestyrelsesmedlemmer, ledere
Underviser: Thinne Nielsen

Vanløse: 8. maj 2019 kl. 19-21
Slagelse: 10. september 2019 kl. 19-21
Odense: 26. november 2019 kl. 19-21
Esbjerg: 4. april 2019 kl. 19-21

Introduktion til bestyrelsesarbejdet
fås også som e-kursus - hold øje med
www.dlo.dk

Fra selvejende til privat?

Overvejer I at opsig driftsoverenskomsten og blive godkendt som privat leverandør? Få overblik over, hvad mulighederne er og få gode råd med hjem til den videre proces, når I skal beslutte ny ejerform, værdier, forældresamarbejde og meget mere.

Målgruppe: Ledere og bestyrelsesmedlemmer
Underviser: Thinne Nielsen

Odense 6. november 2019 kl. 19-21

Den professionelle bestyrelse

Mange forældre kan opleve det som en stor omvæltning at træde ind i ejerskabet i udøvelsen af bestyrelsesarbejdet. Kurset trækker på de indsigter det giver, at betragte daginstitutionen som en virksomhed, der arbejder strategisk, så driften bliver stabil uanset skiftende bestyrelser. Kursets fokus er de kompetencer, som bestyrelsen bør rekruttere til arbejdet. Vi gennemgår forskellige muligheder for at klæde bestyrelsen på til at løse deres opgave og skitserer det gode samspil mellem leder og bestyrelse.

Målgruppe: Ledere og souschefer, pædagogisk personale
Underviser: Rasmus Bendtzen, konsulent og tidligere pædagogisk leder

Århus den 12. marts kl. 17-20

SÆRLIGT TILBUD

Praksisnære udviklingsforløb med afsæt i et børneperspektiv og pædagogisk refleksion

Særligt for DLO's medlemmer tilbydes nu et sammenhængende kompetenceforløb over 5 moduler over 6-12 måneder med DLOs konsulent Sanni Maria P. Korsgaard og udviklingskonsulent Søren Fisker, der er ekspert i udviklingsforløb i daginstitutioner.

I forløbet kommer vi i dybden med to helt centrale elementer i den styrkede pædagogiske læreplan nemlig: *refleksion over egen praksis og børneperspektivet*. Herudover vælger I selv vælger det tema, I særligt ønsker at arbejde med i forløbet. Udover det fokuserede forløb omkring de nye læreplaner, får I erfaring med en række spændende forandringsværktøjer, som kan inspirere, til senere arbejde med nye pædagogiske tiltag.

Kontakt dlo@dlo.dk for mere information om forløbene.

TEMADAGE

Temadag for private daginstitutioner:

Ledelse i den private institution:

DLOs årlige dag for private daginstitutioner om de særlige ledelsesmæssige udfordring i at drive 'eget hus', herunder ledelsesperspektiver, netværk og økonomi.

Målgruppe: Ledere, souschefer og nøglemedarbejdere i private institutioner

Odense 30. august 2019 kl. 10-16

Temadag for selvejende daginstitutioner: *Hvor langt går driftsoverenskomsten?*

Særlig dag for selvejende daginstitutioner med driftsoverenskomst, hvor vi ser på standarddriftsoverenskomstens bestemmelser og eksempler på nye typer bestemmelser.

Målgruppe: ledere og bestyrelsesmedlemmer i selvejende daginstitutioner.

Odense 25. september 2019 kl. 10-16

Temadag om systematisk pædagogisk refleksion for dagtilbudsledere

Vi gentager succesen og afholder igen i efteråret 2019 en eksklusiv temadag for ledere med kun 25 pladser. Temadagen fokuserer på faglig refleksion i personalegruppen og på tidlig indsats. Temadagen er særlig velegnet for lederteam eller le-

SKRÆDDERSYDE KURSER

DLO tilbyder kurser, der kan skræddersyes til din institution eller en gruppe af institutioner. Kontakt DLOs sekretariat, så vi sammen kan finde det rigtige indhold for jer. Her ser du eksempler på bestillingskurser:

Skarp profilen af din daginstitution

Bliv skarpere på, hvad der er særligt for din institution - og hvordan det kan bruges til at tiltrække nye forældre. Vi gennemgår de strategiske muligheder gennem forskellige analyser. Du får dit eget analyseværktøj med hjem.

Bestyrelseskursus med fokus på jeres konkrete situation

Opsigelse af driftsoverenskomst eller skærpet tilsyn? Eller vil I bare gerne være jer selv ved et basisbestyrelseskursus?

LUS i eget hus

I kan få konkret instruktion og udføre en LUS-samtale med DLOs konsulent på side-linjen, eller lade DLO afholde en øvelses-LUS

med institutionens leder, med enkelte bestyrelsesmedlemmer som observatører. En times samtale og en times feedback.

Sygefravær

- forebyggelse og håndtering

Hvad skaber højt sygefravær? Hvordan kan vi selv være med til at sikre et lavt sygefravær? Hvilke samtaler afholdes i forbindelse med sygdom og hvornår? Er det nødvendigt med en sygefraværspolitik?

Den styrkede læreplan

Introduktion til kerneelementerne i den styrkede læreplan med oprids af, hvor der er nyt og hvor er det velkendte stof samt oplæg til, hvordan I kommer videre med arbejdet i personalegruppen.

Børn og natur

Natur, udeliv og science i børnehøjde. Hvad er en sciencetilgang, matematisk opmærksomhed og fælles vedvarende tænkning? Hvordan kommer vi igang?

dere der kender hinanden og tager af sted sammen.

Målgruppe: Ledere og souschefer
Underviser: Søren Fisker

Dato og sted udmeldes senere

HVEM ER DLO?

Daginstitutionernes Lands-Organisation (DLO) er den samlende interesseorganisation for selvejende, private og kommunale daginstitutioner.

DLO arrangerer kurser og inspirationsaftener som dem, du ser her. DLO rådgiver også **bestyrelser og daginstitutionsledere** om praktiske og juridiske spørgsmål. Det kan fx være om personaleledelse, driftsoverenskomst og samarbejdet med den kommunale forvaltning, reglerne i dagtilbudsloven eller legepladssikkerhed.

DLO arbejder tæt på politikerne på Christiansborg for at **skabe bedre vilkår for alle daginstitutioner**. DLO deltager i Børne- og socialministerens 'kvalitetsforum' med børneområdets vigtigste aktører og vurderer lovforslag, inden de vedtages. **DLO giver en stemme til de selvejende og private daginstitutioner** og arbejder for at skabe bedre vilkår for samarbejde med den kommunale forvaltning.

DLOs medlemmer har **indflydelse på DLOs børnepolitiske arbejde** og får **gra-**

tis rådgivning samt rabat på alle arrangementer. DLOs medlemmer får også DLO's medlemsblad 'Børns Hverdag' med viden og debat om dagsinstitutionsliv, forældresamarbejde, pædagogik og børnepolitik. Herudover giver DLO-medlemskab rabat på aftaler om fx forsikring og trivselsundersøgelser, håndbøger, mødestatistikker, kartotekskort mv.

Du kan høre mere om medlemskab og rådgivning på dlo@dlo.dk eller 70275520.

Digitalt forløb

- når forældre skal skilles

Når et forældrepar ikke længere skal bo sammen, griber det afgørende ind i deres barns liv. Men hvordan håndterer man som forælder sit barns sorg og vanskeligheder midt i en skilsmisse? Et nyt obligatorisk forløb skal hjælpe, når forældre bliver skilt.

Af Katrine Amtoft, DLO

1. april 2019 træder en stor reform af det familieretlige system i kraft. Med reformen indføres også en obligatorisk "refleksionsperiode" på tre måneder for forældre med børn under 18 år, der søger om direkte skilsmisse. I denne periode kan et forældrepar ikke blive skilt, ligesom de i perioden skal gennemføre forløbet: "Samarbejde efter skilsmisse" (SES).

"Samarbejde efter skilsmisse" (SES) er et digitalt forløb, hvor skilsmissepar kan få hjælp til at håndtere de udfordringer, som ofte følger med en skilsmisse. Forældrene kan via forløbet få viden om fx sorg, børns følelser og reaktioner, aftaler om samvær, negative

tanker, kommunikation med børnene og ekspartneren og konflikthåndtering.

Forløbet er udviklet af forskere ved Københavns Universitet. Det indeholder bl.a. interaktiv undervisning, små film og øvelser, som alle har fokus på at sætte børnene i centrum, reducere konflikt og styrke samarbejdet forældrene imellem. Evaluering blandt testpersoner, der har afprøvet SES har vist så gode resultater på bl.a. testpersonernes fysiske og psykiske trivsel, at man altså har valgt at gøre forløbet obligatorisk for alle skilsmisseforældre. ■

FAKTA

SES bygger på fem års udvikling og forskning fra Københavns Universitet, som i samarbejde med Statsforvaltningen og med støtte fra Egmont Fonden og Carlsbergfondet har indhentet erfaringer og data fra 2500 fraskilte danskere i perioden 2013-2018.

I 2017 bevilgede Statsforvaltningen 14.470 skilsmisser. Ca. hvert tredje barn i Danmark oplever, at forældrene går fra hinanden.

ILLUSTRATION: COLOURBOX

Her skriver DLOs konsulenter om deres arbejde. Vi modtager meget gerne konkrete spørgsmål eller forslag til emner i disse spalter.

Af Tanja Krabbe, tanja@dlo.dk

Gratis rådgivning om printer- og kopimaskineindkøb

For høje udgifter til kopi og print? Daginstitutionernes Landsorganisation, DLO, og Børneringens medlemmer har nu mulighed for at komme til gratis rådgivning om printer- og kopimaskineindkøb.

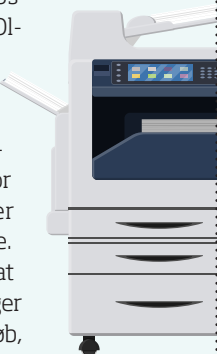
Uafhængig indkøbsrådgiver Jackie Vest Olsen giver gratis råd om indkøb af print og kopimaskiner, der typisk betyder komplicerede kontrakter, hvor priser og bindinger er svære at gennemskue.

Få vigtig viden til at undgå for dyre løsninger på print og kopi-indkøb, og undgå bindinger og kontrakter, det tager alt for lang tid at komme ud af igen. Har du mere end kr. 500 i udgifter om måneden til printere, vil du komme hjem med unik viden, der kan give markante besparelser til institutionen.

Sted: Børneringen, Høffdingsvej 36, 5. sal, 2500 Valby
28. februar 2019
kl. 15-16.30

Tilmelding

(NB: kun medlemmer af DLO eller Børneringen):
www.dlo.dk

Mulighedserklæring - hvorfor, hvornår og hvordan?

Hvorfor?

Når en medarbejder er syg og der skal udfyldes en mulighedserklæring, er det godt at gøre sig klart, hvad formålet med erklæringen er: Hensigten med mulighedserklæring er at holde fokus på, at medarbejderen kan bevare kontakten til arbejdspladsen.

Hvornår?

Som arbejdsgiver kan man forlange en mulighedserklæring udarbejdet ved såvel kortvarigt, gentaget som langvarigt sygefravær. Mulighedserklæringen kan udarbejdes på et hvilket som helst tidspunkt i sygeforløbet, hvor arbejdsgiver finder det relevant at få en lægeerklæring.

Hvordan?

Lederen kan afholde samtale om muligheden for at vende tilbage til arbejdspladsen enten ved et møde eller over telefon, hvis medarbejderen er for syg til at møde frem. Den sygemeldte og lederen udfylder side 1 i erklæringen, der omhandler mulighederne for at deltage i arbejdet eventuelt på nedsat tid eller med ændrede arbejdsfunktioner i en periode.

Lederen skal være opmærksom på, at der kun skal skrives forslag til midlertidige ændringer i arbejdsfunktioner i mulighedserklæringens punkt 6, hvis både arbejdsgiver og medarbejder er enige om forslaget. Institutionen kan fx sige nej til at foreslå nedsat arbejdstid længere end i en kort periode, hvis institutionen af hensyn til det pædagogiske arbejde ønsker kontinuitet i bemanningen.

Efter samtalen med medarbejderen videregives erklæringen til lægen, som udfylder side 2, hvor det også kan fremgå, hvor længe fraværet kan forventes at vare.

Baggrund

Mulighedserklæringen blev indført, efter at regeringen i efteråret 2008 aftalte med arbejdsmarkedets parter at nedbringe sygefraværet. Med aftalen forpligtes arbejdspladser, læger, jobcentre og a-kasser til at arbejde sammen om en ny og forstærket indsats over for sygemeldte, hvor bl.a. dialogen om sygefravær styrkes. Sigtet i aftalen var, at sygemeldte skal fastholde tilknytningen til arbejdsmarkedet. Et væsentligt fokusområde i aftalen var derfor at understøtte, at sygefravær håndteres på arbejdspladsen mellem arbejdsgiver og sygemeldte. En række af initiativerne blev udmøntet i lovgivning, herunder indførelsen af en ny lægeerklæring (mulighedserklæring) og samtale mellem arbejdsgiver og sygemeldt medarbejder inden udgangen af 4. sygeuge.

I arbejdet med udformningen af mulighedserklæringen har det været en klar hensigt at målrette de praktiserende lægers rolle i sygeopfølgningen. Lægerne skal fremover som hovedregel alene involveres i sygeopfølgning, når arbejdsgiver og medarbejder via en sygeopfølgningssamtale er nået frem til, at sygefraværet skyldes sygdom og ikke kan føres tilbage til trivsels- og samarbejdsproblemer.

Medlemmer af DLO kan få en skabelon til indkaldelse af medarbejderen til samtale om mulighedserklæringen samt yderligere vejledning på 70275520 eller dlo@dlo.dk.

Har du de bestyrelsesmedlemmer, du har brug for?

Mange selvejende institutioner med eller uden driftsoverenskomst oplever ind i mellem, at det er svært at rekruttere nye bestyrelsesmedlemmer blandt forældre eller andre relevante personer. Ud over overhovedet at få de frivillige kræfter til at slå til, er det også vigtigt at se på, hvilke kompetencer der faktisk er brug for i bestyrelsen. Det vil oftes være rart at have bestyrelsesmedlemmer med indsigt i økonomi eller jura, måske i byggesager eller renovering, eller en person med kommunikationskompetencer, fx til at lave hjemmeside og informationsmateriale til nye forældre.

Strategiske kompetencer

I DLO anbefaler vi, at du som leder især retter dit blik mod folk, der har strategiske kompetencer, altså som arbejder med eller har erfaring fra projekter, hvor man skal se et stykke ud i fremtiden, formulere de vigtigste mål, der skal opnås, og støtte den daglige ledelse i, hvordan målene nås. Det kan være genopretning eller solidering af økonomi, bedre børnetilgang, gode rekrutteringsprocesser og meget andet. Man behøver ikke at sidde i bestyrelsen for at lave hjemmeside eller hjælpe med håndværksprojekter på legepladsen, det kan tværtimod være rart at bidrage med et afgrænset projekt. Til gengæld er det afgørende, at bestyrelsesmedlemmer kan samarbejde, har god mødekultur, kan bidrage til at sikre ordentlig økonomi, og at der er styr på de overordnede linjer.

Få hjælp fra DLO

Husk, at DLO gerne hjælper med råd og vejledning til bestyrelsen, og at der kan bestilles et introduktionskursus til bestyrelsesarbejdet eller et skræddersyet problemløsningskursus til netop din bestyrelse.

Hvad betyder de nye regler om 30% børn fra udsatte boligområder for os?

Fremover skal private og selvejende daginstitutioner med optagelseskompetence sikre, at der maksimalt nyoptages 30 pct. børn fra udsatte boligområder i løbet af et kalenderår i institutionen. Derfor skal private daginstitutioner fra 1. januar 2019 og selvejende daginstitutioner fra 1. januar 2020 afvise at optage børn med henvisning til børnenes folkeregisteradresse i et udsat boligområde, hvis institutionen vurderer, at man med optagelsen kommer til at overskride kvoten på 30%.

Flere end 30% kan betyde lukning

Overskrider man kvoten, kan kommunen i forhold til private institutioner tilbagekalde godkendelsen og i forhold til selvejende daginstitutioner med driftsaftale opsige driftsaftalen. Hvis overskridelsen af de 30% er meget lille (max 5 procentpoint), og skyldes "uforudsete forhold", kan kommunen lade være med at tilbagekalde godkendelsen/opsige driftsaftalen. Uforudsete forhold kan fx være en høj andel børn, der fx bliver skoleudsat, eller brand, skimmel-svamp eller lignende helt særlige forhold, eller det kan være anlæggelse af ny motorvej eller byggeri, der hindrer børn fra andre områder adgang til institutionen.

Undtagelser og dispensation

Børne- og socialministeren vil i anden halvdel af 2019 udstede særlige regler (højere maksimumgrænser) for nyoptag i kommuner, hvor der er særligt mange børn i udsatte boligområder. Kommuner kan også søge om dispensation fra reglerne efter særlige kriterier. Kommunen er forpligtet til at viderebringe ansøgninger om dispensation fra selvejende daginstitutioner med optagelseskompetence og privatinstitutioner, såfremt disse institutioner ønsker at ansøge om dispensation fra reglerne. Denne regel er indført efter ønske fra DLO. Der er et år til at søge om dispensation. Kontakt DLO på dlo@dlo.dk, hvis du har brug for hjælp til at søge om dispensation.

Hvad er udsat boligområde?

Hvorvidt et barn har bopæl i et udsat boligområde afhænger af, om det boligområde, som barnet har bopæl i, fremgår af den liste over udsatte boligområder, som offentliggøres af transport-, bygnings- og boligministeren én gang årligt efter almenboligloven. Kriterierne er blandt andet, at over 40% af beboere er uden tilknytning til arbejdsmarkedet eller uddannelse, at der er en meget høj andel af beboere, der er dømt for overtrædelse af straffeloven, eller at bruttoindkomsten er usædvanlig lav.

For mere information om reglerne, kontakt DLO.

MOBNING

handler ikke om onde mennesker, men om onde mønstre

Mobning har store konsekvenser for den ramte, for arbejdspladsen og for samfundsøkonomien. I Landsforeningen Voksenmobning Nej Tak! arbejder de med at udbrede viden om voksenmobning og med at hjælpe mobberamte. Foreningens formand Gitte Strandgaard fortæller her om, hvorfor vi mobber, hvordan vi forebygger mobning, og om hvad vi kan gøre, når skaden er sket.

Af Katrine Amtoft, DLO

Mobning blandt voksne har mange ansigter. En kollega, der altid taler nedsættende til en anden. En medarbejder, der aldrig bliver inviteret med til sociale arrangementer. Rygter som spredes bag ryggen på en ansat. Uanset hvordan det foregår, er det svært at håndtere og sætte ord på for den, der rammes af mobning og for de kollegaer, der ser på eller måske deltager.

Mobning er gentagelsen

Gitte Strandgaard er formand for Landsforeningen Voksenmobning Nej Tak! Hun fortæller, at de i deres arbejde lægger sig op ad Arbejdstilsynets definition af voksenmobning: "Voksenmobning er, når du gentagne gange over tid bliver udsat for negative handlinger, som du oplever som sårende og krænkende – og som du ikke kan forsvare dig imod." Hun understreger, at mobning handler om det gentagne mønster: "Hvor det bare kører som spredde hagl, hvor der ikke er nogen vidner, der gør noget, og hvor du ikke har mulighed for at komme til orde."

Frygt skaber grobund for mobning

Foreningen modtager henvendelser fra mennesker, der bliver mobbet, fra fagforeninger og fra ledere på arbejdspladser, hvor der foregår mobning, ligesom de holder foredrag og deltager i temadage og konkrete forløb. Gitte Strandgaard ser, at mobning ofte stammer samme sted fra: "Mobning handler om frygt. Frygten for at miste magt eller position, ikke komme til orde eller at blive tilsidesat. Hvis man så ikke kender sine kollegaer, eller ikke har mulighed for at sætte ord på, hvad det er for ønsker og behov, man har i sit arbejde, kan det føre til misforståelser og uoverensstemmelse mellem kompetencer og krav. Og alle de ting, der ikke bliver sagt eller konkretiseret, skaber frygt og misforståelser, og så kan det løbe af sted."

Sæt ord på

Når foreningen taler med et menneske, der er udsat for mobning, er det tit svært for personen at få greb om, hvad der er foregået. De benytter sig derfor bl.a. af en tids-

FAKTA

En generel definition af mobning er, når en person regelmæssigt og over længere tid udsættes for ubehagelige og/eller nedværdigende handlinger, som han eller hun ikke kan forsvare sig imod. Mobning kan medføre dårlig trivsel, øget sygefravær og helbredsproblemer. På længere sigt kan mobning virke psykisk nedbrydende og i sidste ende invalidere ofrene.

Kilde: Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø

”Foreningen opfordrer altid den ramte til at tale med en fortrolig om sine oplevelser. Hvis det på en arbejdsplads med et dårligt psykisk arbejdsmiljø er svært at finde en fortrolig, skal man finde en anden, man har tillid til.

FOREBYG MOBNING

Landsforeningen Voksenmobning Nej Tak! råder arbejdspladser til at arbejde med følgende for at undgå mobning og dårligt psykisk arbejdsmiljø:

- Sørg for synlig og kompetent ledelse.
- Skab åben og direkte kommunikation.
- Kortlæg det psykiske arbejdsmiljø.
- Formuler en mobbepolitik, der bør indeholde følgende punkter:
 - En klar udmelding fra ledelsen om holdninger og værdisæt.
 - En klar udmelding om, at mobning er uacceptabelt.
 - En klar definition af, hvad mobning er.
 - Konkrete eksempler på mobbehandlinger.
 - Konkrete beskrivelser af konsekvenser, hvis mobning fortsætter.
 - En tydelig køreplan for håndtering af mobning.

Kilde: Voksenmobning i ord og handling
- En håndbog om arbejdsrelateret mobning

linje, der giver den mobberamte mulighed for selv at fortælle sin historie ved at beskrive konkrete episoder og detaljer. Gitte Strandgaard fortæller: ”Tidslinjeværktøjet kan du bruge, hvis du er udsat for krænkende handlinger. Du skriver dato, tidspunkt osv. for handlingerne; hvad du er udsat for helt konkret. Når man er udsat for voksenmobning, kan det være meget smertefuldt at skrive tingene ned, men det er også med til, at man får oplevelserne ud af kroppen og forholder sig til dem. Det er vigtigt, at du deler dine oplevelser med nogen. Her deler du det med et stykke papir.” Tidslinjen kan man tage med videre, fx når man henvender sig til sin leder, fagforening eller Arbejdstilsynet.

Og så opfordrer foreningen altid den ramte til at tale med en fortrolig om sine ople-

velser. Hvis det på en arbejdsplads med et dårligt psykisk arbejdsmiljø er svært at finde en fortrolig, skal man finde en anden, man har tillid til. Gitte Strandgaard pointerer: ”Det er vigtigst at dele sine oplevelser med nogen. Det får ikke problemerne til at forsvinde, men det bliver lidt lettere at bære.”

Mobning foregår åbenlyst

Er man i tvivl om, om der foregår mobning på en arbejdsplads, kan man ifølge Gitte Strandgaard lede efter ”de 4 m’er”: mistrivsel, mistillid, misundelse og mindreværd. Samtidig understreger hun, at mobningen kan mærkes: ”Du kan mærke det i alle sammenhænge. Det der med, at mobning foregår i det skjulte, det passer ikke. Det foregår lige for snuden af dig!” Når der foregår mobning på en arbejdsplads, er der forskellige værktøjer, man kan gribe til. Det første er at afdække, hvad der foregår, dernæst er det vigtigt, at ledelsen tager ansvar for, at alle implicerede parter kommer til orde og for at finde løsninger, at man lægger planer for fremtidige arbejds gange og endelig, at man sørger for at følge op og evaluere. Foreningens håndbog tilbyder flere udførlige råd til at håndtere mobning, ligesom Arbejdstilsynet også hjælper med råd og vejledning.

Tydelig ledelse hjælper

Gitte Strandgaard opfordrer til, at man på arbejdspladsen giver medarbejderne mulighed for at tale med hinanden om kompetencer, ressourcer og prioriteter: ”Giv mennesker mulighed for at sætte ord på, hvad de vægter hver især, hvad de ser som værdifuldt. Forhold jer til hverdagen og til hinanden. For det er alle de ting, der ikke bliver sagt, uoverensstemmelser mellem kompetencer og krav og misforståelser, der kan løbe af sted og skabe grobund for mobning.”

Hun understreger, at tydelig ledelse gør en forskel. ”Dårlig og mangelfuld ledelse skaber grobund for mobning. Det er vigtigt, at man er tydelig som leder. At man sætter ord på, hvad kerneopgaven er, hvad man forventer, hvordan vi skal samarbejde og hvor man går hen, hvis der er noget.”

Alle har ansvar

Mobning er tabubelagt, og det kan gøre det svært for både den mobberamte og kolle-

Gitte Strandgaard

FÅ HJÆLP TIL AT HÅNDTERE MOBNING

Landsforeningen Voksenmobning Nej Tak! arbejder med forebyggelse og håndtering af voksenmobning og støtter mobberamte til at blive på arbejdsmarkedet.

Foreningens hotline kan kontaktes hver onsdag fra kl. 19-21 på tlf. 60 80 68 98.

På foreningens hjemmeside kan du også finde håndbogen Voksenmobning i ord og handling, som beskriver mobning og dens konsekvenser og tilbyder gode råd til, hvordan man skaber et mobbefrit arbejdsmiljø: <http://www.voksenmobningnejtak.dk/haandbogen/>.

Arbejdstilsynets har også en hotline, hvor man kan få råd og vejledning om mobning på arbejdspladsen. Du kan kontakte hotlinen på tlf. 70 22 12 80.

gaer at reagere hensigtsmæssigt. Det kan være nemmere at lade som ingenting og håbe på, at det går over. Eller at lægge skylden på den ramte selv eller dem som mobber. Men mobning udspringer af arbejdsmiljøet og de kulturer, vi skaber sammen. Gitte Strandgaard understreger: "Mobning handler ikke om onde mennesker, det handler om onde mønstre." Og lyder til at have måttet gentage den sætning mange gange. Hun uddyber: "Det handler ikke om den enkelte, men om den kultur vi har sammen. Hvad er det for relationer, vi har, hvilket samspil og forventninger har vi til hinanden, og hvad er det for misforståelser og uklarheder, der er i spil på de enkelte arbejdspladser?" Og selvom en tydelig ledelse hjælper, er det også vigtigt, at medarbejderne faktisk bruger ledelsen. "Alle har et ansvar. Det er vigtigt for mig at sige. Alle har et ansvar i det her. Og selvfølgelig har ledelsen et overordnet ansvar. De skal skride ind og handle, hvis der er mistriksel og et dårligt psykisk arbejdsmiljø. Det kan en kollega ikke. Men det er også op til de enkelte medarbejdere at bruge ledelsen og kalde ledelsen til, når der er noget. Ledelsen kan ikke se gennem væggene."

Voksenmobning på den politiske dagsorden

I de ti år, foreningen har eksisteret, er det lykkedes at sætte voksenmobning på dagsordenen hos politikere og fagforeninger, ligesom flere og flere arbejdspladser udarbejder mobbepolitikker og aktivt arbejder på at undgå mobning. Men problemet er stadig udbredt. En spørgeskemaundersøgelse udført i 2016 af Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø viser, at næsten 12 % af de lønmodtagere, der deltog i undersøgelsen, har oplevet at blive mobbet på arbejdspladsen. Undersøgelser i 2012 og 2014 viser samme tal. Gitte Strandgaard pointerer: "Vi kan aldrig helt undgå, at mobning foregår, men vi kan gøre meget mere for at anerkende og respektere de mennesker, der står frem med deres oplevelser. Og jo mere vi tør tale om det, jo mere kan vi gøre ved det." ■

” Alle har et ansvar. Det er vigtigt for mig at sige. Alle har et ansvar i det her. Og selvfølgelig har ledelsen et overordnet ansvar. (...) Men det er også op til de enkelte medarbejdere at bruge ledelsen og kalde ledelsen til, når der er noget. Ledelsen kan ikke se gennem væggene.

Fra fejlfinder og enkeltpræstationer til dannelse og fællesskab

Vi har givet ordet til DLOs freelancekonsulent, som drømmer om en fremtid, hvor dannelse og fællesskab har afløst fejlfindingskultur og præstationskrav. Skribenten giver også test og karakterræs et par ord med på vejen og kommer med et opråb om at råbe højt og holde fast i, hvilket samfund og hvilke værdier vi ønsker at videregive vores børn.

Her i årets første tid må man gerne drømme stort og ønske højt. Min drøm er et pædagogisk håb om, at bedre tider er på vej ... Og mit ønske er, at vi sammen kan skabe et politisk og pædagogisk værdiskifte i 2019. Et skifte, der handler om at komme væk fra en fejlfinder- og præstationskultur til en lærings- og dannelseskultur, hvor det handler om værdien af at finde sig selv, være en del af et fællesskab og sammen at skabe et bedre samfund.

En præstationskultur der gennemsyrrer vores samfund

På et tidspunkt bad en journalist mig om at svare på en række spørgsmål om præstationskultur. Hvad var det med mine øjne, var der politiske tiltag, som har været med til at øge præstationskulturen, og ikke mindst hvilken betydning har præstationskulturen for vores børn og unge? Det fik mig til at tænke på, at vores samfund på mange måder er gennemsyret af præstationskultur. Den præger vores syn på os selv og hinanden. Det er et syn på det at være menneske, som handler om, at man hele tiden skal være i udvikling, hele tiden præstere, hele tiden performe og vise verden udadtil, at man er en succes. Det handler ikke så meget om, hvem man er, eller hvordan man har det, men mere om hvad man præsterer, hvordan man gør sig udadtil.

Idealet om endeløs udvikling

Dette menneskesyn har i mange år desværre også påvirket den pædagogiske verden og vores barnesyn. Idealet om udvikling og om hele tiden at være på vej mod et nyt sted er kommet i kølvandet på den målstyringstænkning i form af stigende politiske krav om kvalitetssikring, evaluerings- og dokumentationskrav, som vi de sidste 10-15 år har været vidne til både på dagtilbuds- skole- og uddannelsesområdet.

I skole og uddannelsessystemet kan børnene og de unge mærke præstationspres-

set på de mange tests, karakterer og løbende vurderinger, de udsættes for.

Vurderinger, der ofte fokuserer entydigt på præstation og ikke på elevens arbejdsindsats endsige arbejdsglæde, progression, motivation eller indstilling. Folkeskolereformen, de nationale tests og PISA-epidemien, der ramte folkeskolerne omkring år 2000 med et samtidigt krav om inklusion i landets folkeskoler, har skabt et stort pres. Blandt andet også, fordi der simpelthen sidder for mange børn rundt omkring i klasserne, som kræver noget helt særligt for at kunne fungere i en klasse, og for nogle af dem er en almindelig folkeskoleklasse måske slet ikke det rette tilbud. Det stresser ikke kun det udfordrede barn, det udfordrer og stresser også de andre i klassen, som heller ikke får den optimale opmærksomhed og undervisning. For ikke at tale om læreren, der skal navigere i dette.

Det gavner ikke børnene

Indenfor det pædagogiske område hos de helt små børn i vuggestue og børnehave findes der utrolig mange måleværktøjer, som vurderer det enkelte barns progression på forskellige parametre. Bare for at nævne i flæng: ALLE MED - TEGN PÅ LÆRING, DPU, TOPI, TRAS, TRIN for TRIN, SPROGTEST, DUÅ (De utrolige år), VIDA, udviklingshjælper, Medieret læring, SMITTE. Nogle af disse redskaber kan principielt være udmærkede, men når kravet stilles, samtidig med at der gang på gang skæres på området, gavner det ikke børnene. I værste fald ender det med stressede voksne, der går til møder og laver meningsløs dokumentation og har alt for lidt tid til kerneopgaven, det betydningsbærende omsorgs- og relationsarbejde.

Børn har generelt meget lange dage i deres dagtilbud. Særligt de helt små vuggestuebørn, som har et basalt behov for at få etableret en tryk tilknytning, og som stadig burde være tæt på deres forældre.

” PPR'er rundt om i landet melder om et stigende antal af børn, der lider af mistroivsel, ondt i maven, angst og et nyt fænomen, de kalder skolevægtring, hvor børnene simpelthen ender med ikke at komme i skole.

Nogle børn starter i vuggestue fra de er 9 måneder og måske tidligere og har lange dage på op til eller over 8 timer. Det betyder, at der hos nogle børn er grundlæggende nærvær, omsorg og tilknytning, som ikke kommer på plads, hvilket kan føre en vis skrøbelighed med sig.

Hvad betyder præstationskulturen for vores børn og unge?

Det skaber selvfølgelig et pres og en usikkerhed hele tiden at blive vurderet på, hvad du kan, hvad du præsterer, og for de helt små børn ikke at få den basale omsorg og tilknytning fx i form af hjælp til følelsesregulering.

Der er noget fundamentalt, som skal være i orden. Det handler blandt andet om, at børn og unge skal have en grundlæggende tillid til sig selv og kunne mærke, hvem de selv er. Derfor skal vi operere ud fra et helt andet og langt mere bæredygtigt værdisæt.

Det viser sig ved, at PPR'er rundt om i landet melder om et stigende antal børn, der lider af mistrivsel, ondt i maven, angst og et nyt fænomen, de kalder skolevægning, hvor børnene simpelthen ender med ikke at komme i skole. I gymnasierne taler man om 12-talspiger og drenge, som presser sig selv, bliver stressede og føler sig utilstrækkelige, hvis ikke de præsterer 12-tal i alle fag.

Børnene og de unge kan konstant måle og sammenligne sig med andre på de sociale platforme og medier. Jeg tror, de sociale medier har en langt større betydning for præstationskulturen, end vi overhovedet aner. Da jeg var barn og ung, skulle og kunne jeg kun forholde mig til og sammenligne mig med mine klassekammerater og andre venner i det tidsrum, jeg var sammen med dem. Når jeg var hjemme på mit eget værelse, hjemme i familien eller andre steder, hvor mine venner ikke var fysisk til stede, så havde jeg "fri". Fri fra det sociale liv og det sociale pres, som det også uvægerligt fører med sig, særligt når man er ung, følsom og påvirkelig overfor andres meninger, holdninger og vurderinger.

I dag foregår der en konstant og meget massiv strøm af informationer gennem de sociale medier. Her fortsætter det sociale liv

og positioneringerne på godt og ondt, også når børnene og de unge ikke er fysisk sammen. Altså faktisk så godt som hele tiden. Der er apps, hvor de konstant kan se, hvor vennerne fysisk befinder sig, hvad de laver, hvem de er sammen med, de kan følge med i virtuelle venner og følges liv langt væk fra deres egen hverdag og daglige liv. Altså et langt større sammenligningsgrundlag. "Er jeg nu god nok, social nok, flot nok, er mit liv ligeså succesfuldt sjovt og spændende, som de andres ...?"

Selvom de jo nok er meget bedre til og i hvert fald mere vant til at navigere i det her, så tror jeg nu, det påvirker de unge mennesker. "Det er så nemt at sende en besked afsted ud i cyberspace ...", som vores kloge dronning med en slet skjult pegefinger så rigtigt sagde til børnene i sin nytårstale.

Nye vinde blæser sympatiske udspil på vej

Heldigvis er der da også vinde, som blæser i andre retninger. Fx er uddannelses- og forskningsminister Tommy Ahlers for nylig kommet med et udspil, der skal forsøge at afbøde karaktærræset blandt unge. Oppositionen vil have uddannelsesloftet afskaffet, fordi det skaber et øget pres på de unge, at de skal vælge rigtig første gang. Sympatiske udspil, der også spiller godt sammen med, at man på nogle gymnasier laver forsøg med karakterfri klasser og arbejder med at styrke feedbackkulturen og dermed elevernes indre motivation.

I folkeskolen er man begyndt at gå lidt væk fra de lange skoledage og er blevet meget bedre til at tænke kreative undervisningsformer som fx projektuger og udeskole, som de længe har haft tradition for på de frie skoler. På dagtilbudsområdet har vi fået en ny dagtilbudslov og Den styrkede pædagogiske læreplan. En læreplan, der har fokus på barnets ret til at udvikle sig i eget tempo, hvor legen har stor værdi, og hvor et begreb som dannelse er skrevet ind som en kerneværdi. Der er også et ønske om at afskrive unødigt evaluering, dokumentation og målstyring. Der er heldigvis også ny dansk forskning, der taler ind i denne diskurs, når fx forsker Thomas Gitz-Johansen efter studier i vuggestuer peger på, at pædagogisk kvalitet i vuggestuen i særlig grad handler om omsorg, følelser og relationer. Det hilser vi alt sammen velkommen.

Det fundamentale skal være i orden

Det er nogle dybereliggende ændringer i vores samfundsstruktur, der skal til for

at komme præstationskulturen til livs. Der er noget fundamentalt, som skal være i orden. Det handler blandt andet om, at børn og unge skal have en grundlæggende tillid til sig selv og kunne mærke, hvem de selv er. Derfor skal vi operere ud fra et helt andet og langt mere bæredygtigt værdisæt end det neokapitalistiske samfundsideal, vi har stillet op i dag.

Vi skal vise vores børn og unge, at de har en værdi i sig selv, at vi tror på dem, at de kan bidrage med noget. Derfor bliver vi nødt til at satse på gode dagtilbud, skoler og uddannelsesinstitutioner, hvor både børn, elever, pædagoger og lærere kan holde ud at være. Hvor arbejdsforholdene er rimelige, hvor der er ordentlige normeringer og fx tid og rum til den faglige dialog, refleksion og til at forberede sig. Hvor det ud over

det faglige niveau også handler om værdier som fællesskab, dannelse, samarbejde, innovative og kreative læringsmiljøer og undervisningsmetoder, hvor børnene og de unge er aktive deltagere, og hvor det er rart at være sammen og sjovt at lære.

Vi skal råbe højt og holde fast!

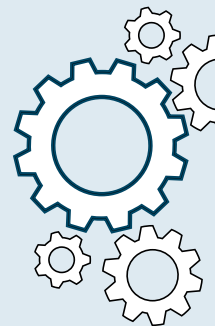
Men det kræver, at vi holder fast og råber højt, så politikerne mærker et pres fra befolkningen og særligt fra os fagfolk lige fra pædagoger, lærere, undervisere på gymnasier og universiteter til psykologer, forskere, læger mv., som oplever og ser konsekvenser hos børnene og de unge. I sidste ende er det et ideologisk spørgsmål, der handler om, hvilket samfund vi ønsker. ■

Sanni Maria P. Korsgaard,

Naturpædag og Freelancekonsulent hos DLO. Medlem af mastergruppen for Den styrkede pædagogiske læreplan og arbejdsgruppen om natur, udeliv og science. Forfatter til bogen Sæt spor - natur, udeliv og science i børnehøjde.

Af sekretariatschef Tanja Krabbe

Ny konsulent

2019 byder på spændende nyheder i DLO. Fra midten af februar er det Thinne Nielsen, du møder i telefonen på DLOs sekretariat. Thinne har i 10 år løst rådgivnings- og undervisningsopgaver i DLO samtidig med, at hun har været pædagogisk leder i Møllebakkens private børnehave, som hun har konverteret fra selvejende med driftsoverenskomst til selvejende institution drevet som privat leverandør af dagtilbud. Thinne glæder sig til at tage imod spørgsmål og give sparring på de udfordringer, du står med som leder eller bestyrelsesmedlem. ■

Ring til juristen

Mange har allerede fået juridisk rådgivning af højeste kvalitet hos DLOs juridiske chefkonsulent Frederik Blichfeldt, som du nu også kan ringe til direkte via DLOs hovednr. 77 27 55 20 hver onsdag. Du kan selvfølgelig også få juridisk sparring ugens øvrige dage via samme nr. eller dlo@dlo.dk.

Du er altid velkommen til at kontakte DLO. ■

Smukkere og fyldigere blad

Med dette nummer har Børns Hverdag fået nyt design, som skal gøre bladet mere overskueligt og appetitvækkende, og samtidig har bladet fået flere sider, så du kan få endnu mere vedkommende læsestof om daginstitutionslivet. Først i bladet er der flest artikler om ledelse og pædagogik, og i anden halvdel finder du det mere "nørdede" stof om fx regler og gode råd om at drive daginstitution.

Børns Hverdag udkommer fremover seks gange om året, og vi beder fortsat om, at bladet gives til hvert bestyrelsesmedlem, fx via deres barns garderobe. Fortæl os gerne, hvad du synes om det nye Børns Hverdag på dlo@dlo.dk. ■

Interesseorganisation

- For at fremme de bedste vilkår for børn
- For daginstitutionernes vilkår
- For at varetage medlemsinstitutionernes interesser enhver henseende.

Konsulenthjælp

- Fortolkning
- Problemløsning
- Forhandling
- Kurser
- Forlagsvirksomhed
- Håndbøger
- Foldere
- Mødestatistikker, kartotekskort m.m.

Medarbejdere:

Sekretariatschef: Tanja Krabbe
Konsulent: Thinne Nielsen
Studentermødshjælper: Sofie Hede
Kommunikationskonsulent: Katrine Amtoft
Varesalg: Rosendahls Schultz Distribution
Bogholderi: Landsorganisationen LDD
Freelancekonsulenter: Karsten Egeager, Kirsten Schou, Sanni Maria Korsgaard Pedersen og Frederik Blichfeldt

Formandsskab: Landsformand Peter Grevsen

1. Næstformand: Erik Paustian

2. næstformand: Eva Djurhuus

DLOs regioner

DLOs politiske (frivillige) organisation er opdelt i 5 regioner.

Kontaktpersonerne er:

Hovedstadsregionen

Allan Bäck
Tlf. 40 52 97 95
Mail: alb-sjg@mail.dk

Region Sjælland

Charlotte Westergaard Jensen
chweje@hotmail.com

Region Syd-Danmark

Eva Djurhuus
Tlf. 23 32 51 44
Mail: evd@esbjergkommune.dk

Region Midtjylland

Alex Kejlberg
Tlf. 22 53 68 43
kejlbergalex@gmail.com

Region Nordjylland

Hanne Høj Larsen
Tlf. 98 29 63 38
Mail: hmhl-fb@aalborg.dk

Børns Hverdag udgives af:

Daginstitutionernes Lands-Organisation

Høffdingsvej 34, 2500 Valby

Tlf. 7027 5520

E-mail: dlo@dlo.dk

Hjemmeside: www.dlo.dk

Redaktør: Bjarne W. Andresen

Øvrige redaktion:

Tanja Krabbe, Katrine Amtoft og
Sanni Maria P. Korsgaard.

Ansvarshavende redaktør:

Landsformand Peter Grevsen

Grafisk produktion:

Jørn Thomsen Elbo A/S

Annoncer:

Vendemus ApS

Tlf 7222 7080

Mail: kontakt@vendemus.dk

Abonnement:

Børns Hverdag udkommer 6 gange i 2019.

Årsabonnement koster kr. 540,50 inkl. moms.

Enkeltpersoner kan blive medlem af DLO til kr. 385 om året. Medlemsskabet er inklusive abonnement på *Børns Hverdag*.

Daginstitutionerne kan tegne abonnement og modtage 6 eksemplarer, som uddeles til bestyrelsesmedlemmer og ledelsen.. Det koster kr. 1.675,- inkl. moms.

DANSKE MEDIER

Artikler i *Børns Hverdag* afspejler ikke nødvendigvis DLOs holdning.

Forside: Fotograf: Brian Laursen.

Model: Vilfred W. Laursen, 7 år

Tilmeldt
ISSN 0908-1682

Kommende numre:

Børns Hverdag nr. 2:

Udkommer uge 14. Deadline 8. marts.

Børns Hverdag nr. 3:

Udkommer uge 23. Deadline 3. maj.

Børns Hverdag nr. 4:

Udkommer uge 33. Deadline 19. juni.

Børns Hverdag nr. 5:

Udkommer uge 40. Deadline 6. september.

Børns Hverdag nr. 6:

Udkommer uge 48. Deadline 1. november.

Organisationer

der er medlem af DLO:

Følgende paraplyorganisationer udgør "organisationsudvalget" i DLO. Tre repræsentanter fra organisationerne er en aktiv del af bestyrelsen.

Deutscher Schul- und
Sprachverein
für Nordschleswig
www.dssv.dk

Danske Daginstitutioner,
www.ddd.dk

DANSK Friskoleforening

Dansk Friskoleforening
www.friskoler.dk

Foreningen De
danske Børneinstitutioner
(i Aabenraa)
Tlf. 73 76 86 90
www.fd-db.dk

Det Københavnske og
Nørrebro Asylselskab
www.asylselskabet.dk

Sammenslutningen af
Rudolf Steiner Dagtilbud
www.rudolfsteinerdagtilbud.dk

Foreningen af Kristne Friskoler

www.titibo.dk

Børneringen,
www.borneringen.dk

KFUM Sociale
Arbejde i Danmark
www.kfumsoc.dk

LÆS I INDSTIKKET

på midtersiderne om bl.a.

TEMADAGE

Temadag for private daginstitutioner:

Ledelse i den private institution:

- Værdiledelse og personaleledelse
- Samarbejdet med forældrebestyrelsen
- Eget hus - brug for netværk?
- Økonomi, forsikring, bygninger

Målgruppe: ledere i private daginstitutioner

Odense den 30. august 2019 kl. 10-16

Temadag for selvejende daginstitutioner:

Hvor langt går driftsoverenskomsten?

- Standard-driftsoverenskomstens bestemmelser
- Grænsetilfælde - eksempler på ekstra bestemmelser
- Overvejelser om at overgå til privat drift

Målgruppe: ledere og bestyrelsesmedlemmer i selvejende daginstitutioner

Odense den 25. september 2019 kl. 10-16

KURSER OG TEMAFTENER

Introduktion til bestyrelsesarbejdet

Hvad er bestyrelsens ansvar, hvordan kan bestyrelsen samarbejde internt, og hvordan skal arbejdsdelingen være til daglig ledelse? Få en kvalificeret introduktion til arbejdet i selvejende institutioner - med plads til spørgsmål. Kurset kan også være relevant for garvede bestyrelsesmedlemmer, som ønsker at blive opdateret på den seneste udvikling på området.

Målgruppe: nyvalgte og garvede bestyrelsesmedlemmer samt ledere

Underviser: Thinne Nielsen

Esbjerg 2. april 2019 kl. 19-21

Vanløse 23. maj 2019 kl. 19-21

Slagelse 10. september 2019 kl. 19-21

Odense 26. november 2019 kl. 19-21

Den styrkede læreplan: Introduktion til kerneelementerne i den styrkede læreplan og gennemgang af de seks læreplanstemaer med op-rids af, hvor der er nyt, og hvor der er det velkendte stof, samt bud på det videre arbejde.

Målgruppe: hele personalegruppen, som oplæg til videre refleksioner i institutionen

Underviser: DLO-konsulent Sanni Maria Petersen Korsgaard, medlem af ministeriets mastergruppe

Esbjerg 21. februar 2019 kl. 17-20

København 28. februar 2019 kl. 17-20

Ringsted 28. marts. februar 2019 kl. 17-20

Aalborg 11. april 2019 kl. 12-15

Børn og natur

Natur, udeliv og science i børnehøjde. Hvad er en science-tilgang, matematisk opmærksomhed og fælles vedvarende tænkning? Om alt det, vi allerede gør, og det nye i læreplanstemaet om natur. Hvordan kommer vi i gang?

Målgruppe: hele personalegruppen

Underviser: DLO-konsulent Sanni Maria Petersen Korsgaard, medlem af ministeriets mastergruppe og forfatter til Sæt spor om natur, udeliv og science i den styrkede læreplan.

København 23. maj 2019 kl. 17-20

Esbjerg den 26. september kl. 17-20

SKRÆDDERSYDEDE KURSER, DER KAN BESTILLES TIL DIN INSTITUTION

- Den styrkede læreplan
- Børn og natur
- Bestyrelseskursus med fokus på jeres konkrete situation
- Den styrkede læreplan
- LUS i eget hus
- Sygefravær - forebyggelse og håndtering
- Skærpede profiler af din daginstitution

Læs mere i midtersiderne, som kan tages ud og hænges op!

